



T.C.
TÜRKİYE İNSAN HAKLARI VE EŞİTLİK KURUMU
1.DAİRE KARARI

Başvuru Numarası : 2021/1215
Toplantı Tarihi/Sayısı : 1.12.2022/27
Karar Numarası : 2022/861
Başvuran : M. Y.
Başvuran Vekili : --
Adres : --
Muhatap Kurum/Kişi : Bolu T Tipi Kapalı Ceza İnfaz Kurumu Müdürlüğü
Muhatap Adres :

I. BAŞVURUNUN KONUSU

1. Başvuru, başvuranın Kurumdaki uyuşturucu ve uyarıcı madde ticaretini deşifre ettiği için can güvenliğinin bulunmadığı, dilekçelerine yanıt alamadığı, hasımlarının olduğu koğuşa verildiği, Kurum personeli tarafından kendisine hakaret edildiği, revire çıkarılmadığı, özel eşyalarının çalındığı iddialarına ilişkindir.

II. İNCELEME SÜRECİ

2. Başvuran 08.12.2021 tarihli ve 1215 sayılı dilekçesinde;

a. Bolu T Tipi Kapalı Ceza İnfaz Kurumunda bulunduğu süreçte mahpuslar arasında gerçekleştirilen uyuşturucu ve uyarıcı madde ticaretini deşifre ettiği için Kurumda hasımları olduğunu ve can güvenliğinin bulunmadığını,

b. Dilekçelerine yanıt verilmediğini, verildiği koğuştaki hasımlarının olduğunu, Kurum personeli tarafından kendisine hakarete ve kötü muamelede bulunduğunu, revire çıkarılmadığını, özel eşyalarının çalındığını, hakkında bir temele dayanmayan disiplin cezalarının uygulandığını iddia etmiştir.

3. Bolu T Tipi Kapalı Ceza İnfaz Kurumu Müdürlüğü'nün 24.12.2021 tarihli cevabi yazısında;

a. Kurumlarına gönderilen ihbar nitelikli dilekçelerin üzerine ilgili mahpuslar hakkında disiplin işlemlerinin başlatıldığı, diğer mahpuslarla yapılan görüşmelerde başvuranın isminin zikredilmediği, başvuranın da ifadesinin alındığı ancak diğer mahpuslara başvuran hakkında hiçbir surette bilgi verilmediği,

b. Başvuranın kaldığı odanın değiştirilmesi sureti ile hakkında şikâyetle bulunduğu mahpuslardan uzaklaştırılarak güvenliğinin sağlanması adına gerekli tedbirlerin alınmış olduğu, diğer mahpusların savunma istem yazılarında da başvuranın adının geçmediği,

c. Başvuranın Kuruma geldiği günden bu yana sadece kurum ve kuruluşlara 610 adet dilekçe gönderdiği, Kurum personeli hakkında çok sayıda şikâyetinin bulunduğu, Kurum tarafından yapılan incelemeler neticesinde iddiaların asılsız olduğunun anlaşıldığı,

d. Başvuranın eşyalarının çalındığına ilişkin iddiası hakkında; Kuruma ilk girişte görevli personel tarafından tespihinin kaybedildiğine ilişkin iddia hakkında Bolu Cumhuriyet Başsavcılığı tarafından soruşturma yürütüldüğü, görevli personelin herhangi bir kusur ve ihmalinin olmadığı tespit edildiği, akabinde tespihin bulunduğu ve başvurana teslim edildiği, Başsavcılık tarafından soruşturmalara ilişkin takipsizlik kararları verildiği,

e. Başvuranın taleplerine istediği cevapları alamadığında kişi ve kuruluşları yanlış bilgiler ile yönlendirerek ve

tehdit ve uygunsuz söz içeren söylemlerde bulunarak Kurum personelini hedef gösterdiği, ayrıca yardım talebini yerine getirmeyen kurum, kuruluş ve kişileri şikâyet etmeyi, hedef göstermeyi alışkanlık haline getirdiği, yaşanmayan ve gerçeği yansıtmayan olayları yaşanmış gibi gösterecek şekilde beyanlarda bulunmayı alışkanlık haline getirdiği, bu başvuruları ile personeli yıldırıp yıpratarak istediğine ulaşmayı hedeflediği,

f. 01.12.2021 tarihli tutanakta; emanet eşya deposu kayıtlarında, kantin alışveriş kayıtlarında, Kurum içi yapılan aramalarda başvuran tarafından kaybolduğu iddia edilen tespihin bulunmadığı ve 30.11.2021 tarihinde başvuranın elinde bahsi geçen tespihin diğer mahpuslarca görüldüğü,

g. 09.12.2021 tarihinde başvuranla bir süre aynı koğuştaki bulunan 16 mahpusun dilekçelerinde genel olarak; başvuranın kendilerine iftira attığı, başvuranın koğuştaki bulunduğu süreçte kimseyle bir sorun yaşamadığı, başvuranın başka bir ceza infaz kurumuna nakledilmek için bu şekilde davrandığı, buldukları koğuştaki infaz koruma memurları tarafından herhangi bir kötü muamelede bulunmadığı ve koğuştaki ilaç ticaretinin yapılmadığı,

h. Başvuranın revir ve dış hekimliği ile ilgili başvuruları hakkında; Kurum revirinde görevli sağlık memurlarının alınan ifadelerinde başvuranın revir ile ilgili bir başvurusunun olmadığı belirtilmiştir, 13.09.2021 tarihinde başvuranın Kuruma kabulü sırasında ilk muayenesinin yapılarak Kuruma kabul edildiği, Kuruma kabulü sonrasında 3 defa daha revir işlemlerinin gerçekleştirildiği ancak bunların haricinde başvuranın Kurum reviri ya da dış hekimliğine sağlık hizmetlerinden faydalanmak üzere bir talebinin bulunmadığı,

ı. Başvuranın Kurum Müdürüne hitaben yazdığı 28.09.2021 tarihli dilekçesi üzerine 28.09.2021 tarihinde kendisi ile görüşmenin yapıldığı, ilgili birimlere talimatlar verildiği, yapılan inceleme sebebiyle 01.10.2021 tarihinde Kurum İkinci Müdürü tarafından ifadesinin alınarak ekli ifade tutanağının tanzim edildiği, İdare ve Gözlem Kurulu görüşme günlerine uygun olarak 2021/... ve 2021/... sayılı kararların verildiği, dilekçeleri üzerine Kurum İkinci Müdürleri tarafından yapılan görüşmelerin neticesinde adı geçeninin imzasının alındığı ifade edilmiştir.

III. İLGİLİ MEVZUAT

4. Anayasa'nın "Kişinin dokunulmazlığı, maddi ve manevi varlığı" başlıklı 17'nci maddesinde yer alan düzenleme şu şekildedir:

"Herkes, yaşama, maddi ve manevi varlığını koruma ve geliştirme hakkına sahiptir.

Tıbbi zorunluluklar ve kanunda yazılı haller dışında, kişinin vücut bütünlüğüne dokunulamaz; rızası olmadan bilimsel ve tıbbi deneylere tabi tutulamaz.

Kimseye işkence ve eziyet yapılamaz; kimse insan haysiyetiyle bağdaşmayan bir cezaya veya muameleye tabi tutulamaz..."

5. Aynı Kanun'un "Kurumun görevleri" başlıklı 9'uncu maddesinin birinci fıkrasının (i) bendinde; "Özgürlüğünden mahrum bırakılan ya da koruma altına alınan kişilerin ulusal önleme mekanizması kapsamındaki başvurularını incelemek, araştırmak, karara bağlamak ve sonuçlarını takip etmek" Kurumun görevleri arasında sayılmıştır.

6. Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumu Kanununun Uygulanmasına İlişkin Usul ve Esaslar Hakkında Yönetmelik'in "Ön incelemenin yapılması" başlıklı 48'inci maddesi şu şekildedir:

"(1) Kuruma yapılan başvurular, inceleme ve araştırmaya geçilmeden önce ön incelemeye tabi tutulur ve sonucunda;

a) Kurumun görev alanına girip girmediği,

...

e) Belli bir konuyu içerip içermediği,

f) Başvuruda bulunması gereken bilgilerin yer alıp almadığı yönlerinden incelenir. "

7. Yönetmelik'in "Gerekçeli kabul edilmezlik kararı" başlıklı 67'nci maddesi şöyledir:

“(1) Ön inceleme aşamasında, başvurunun açıkça dayanaksız olup olmadığı, başvurunun hakkın kötüye kullanımını teşkil edip etmediği, ayrımcılık yasağı ihlalinden kaynaklanan bir zararın bulunup bulunmadığının tespiti açısından incelenebilirliğin esasla birlikte incelenmesi kararlaştırılan başvurulara ilişkin esas inceleme ve araştırma aşamasında söz konusu koşulları taşımayan başvurularla ilgili gerekçeli kabul edilmezlik kararı verilir.

(2) Ön inceleme aşamasında incelenabilir bulunan ya da incelenebilirliği esasla birlikte incelenmesi ve araştırılması kararlaştırılan başvuruların 48 inci maddede belirtilen gerekli koşulları taşımadığının anlaşılması halinde de bu başvurularla ilgili gerekçeli kabul edilmezlik kararı verilir.”

IV. DEĞERLENDİRME VE GEREKÇE

8. Ceza infaz kurumlarında kötü muamele olarak kabul edilecek hususlar farklı şekillerde tezahür edebilir. Bunların birçoğu ceza infaz kurumu idaresi ve görevlilerinin kasıtlı davranışlarından kaynaklanabileceği gibi yönetsel hatalar veya yetersiz kaynaklar sebebiyle de ortaya çıkabilir. Bu nedenle mahpuslar için bir ceza infaz kurumundaki yaşam tüm yönleriyle değerlendirilmelidir. Ceza infaz kurumundaki yaşam, mahpuslara sunulan aktivitelerin genişliğinden, mahpuslar ve ceza infaz kurumu görevlileri arasındaki ilişkilerin genel durumuna kadar geniş bir alanda değerlendirilmelidir (*Avrupa İşkence ve İnsanlık dışı veya Onur Kırıcı Ceza veya Muamelenin Önlenmesi Komitesinin (CPT) Standartları*, 2002).

9. Anayasa'nın 17'nci maddesinin üçüncü fıkrası ve Sözleşme'nin 3'üncü maddesi herhangi bir sınırlama öngörmemekte ve işkence, insanlık dışı ve onur kırıcı muamele ve cezaların yasaklanmasının mutlak mahiyetini belirtmektedir. Kötü muamele yasağının mutlak mahiyeti Anayasa'nın 15'inci maddesi kapsamında belirtilen savaş veya ulusun varlığını tehdit eden başka bir genel tehlike halinde dahi istisna öngörmemiştir. Aynı şekilde Sözleşme'nin 15'inci maddesi benzer bir düzenleme ile kötü muamele yasağına ilişkin herhangi bir istisna öngörülmemiştir (*Selmouni/Fransa [BD]*, B.No: 25803/94, 28.07.1999, para.95; *Assenov ve diğerleri/Bulgaristan*, B.no: 24760/94, 28.10.1998, para.93).

10. Başvuran, Bolu T Tipi Kapalı Ceza İnfaz Kurumunda uyuşturucu ve uyarıcı madde ticaretini ihbar etmesi sebebiyle hasımlarının olduğunu ve can güvenliğinin bulunmadığını belirtmiştir. Kurum İdaresi iddialara ilişkin gönderdiği cevabi yazısında; kendilerine gelen ihbar dilekçelerine binaen gerekli incelemelerin yapıldığını, başvuranın bulunduğu koğuştaki can güvenliğinin olmadığını belirtmesinin üzerine gerekli güvenlik önlemlerinin alınarak başvuranın koğuşunun değiştirildiğini ifade etmiştir.

11. Başvuranın koğuştaki diğer mahpusların bir kısmı ile hasım olduğunu Kurum İdaresine bildirmesinden sonra İdare tarafından koğuştaki 16 mahpus ile görüşmeler gerçekleştirilmiş ve bu görüşmeler Kurum İdaresince tutanak altına alınıp Kurumumuzla da paylaşılmıştır. 16 mahpus da ifadelerinde başvuran ile herhangi bir sorun yaşamadıklarını, başvuranın başka bir ceza infaz kurumuna nakil olabilmek için bu yönde bir beyanda bulunduğunu iddia etmişlerdir.

12. Kamu otoritelerinin kötü muameleye karşı bireyleri koruma yükümlülüğü bulunmaktadır. Bu çerçevede ceza infaz kurumlarında bulunan mahpusların güvenliklerinin sağlanması ve vuku bulan bu tür olaylar hakkında gerekli soruşturmanın yapılması hususlarında İdarenin yükümlülüğü bulunmaktadır. Koğuştaki diğer mahpuslardan alınan ifadelerden ve Kurum İdaresinin beyanlarından başvuranın yaklaşık 40 gün bahsi geçen koğuştaki kaldığı anlaşılmaktadır. Bu süre zarfında kendisine saldırıda bulunulduğu yönünde bir iddiası olmadığı gibi bu yönde herhangi bir darp cebir raporu da bulunmamaktadır. Başvuran, can güvenliğinin bulunmadığına ve koğuştaki diğer mahpuslarla hasım olduğuna ilişkin iddialarını somut temellere dayandıramamıştır. Dolayısıyla başvuranın bahsi geçen koğuştaki bulunduğu süre, diğer mahpusların beyanları ve başvuranın iddialarının “açıkça dayanaktan yoksun” olması göz önünde bulundurulduğunda söz konusu iddiaların **“kabul edilmez”** olduğu

değerlendirilmiştir.

13. Başvuranın Kuruma ilk girişte görevli personel tarafından tespihinin kaybedildiğine ilişkin iddiası hakkında Bolu Cumhuriyet Başsavcılığı tarafından soruşturma yürütüldüğü, görevli personelin herhangi bir kusur ve ihmalinin olmadığı tespit edildiği, akabinde tespihin bulunduğu ve başvurana teslim edildiği, Başsavcılık tarafından soruşturmalara ilişkin takipsizlik kararları verildiği, 01.12.2021 tarihli tutanakta; emanet eşya deposu kayıtlarında, kantin alışveriş kayıtlarında, Kurum içi yapılan aramalarda başvuran tarafından kaybolduğu iddia edilen tespihin bulunmadığı ve 30.11.2021 tarihinde başvuranın elinde bahsi geçen tespihin diğer mahpuslarca görüldüğü belirtilmiştir. Bu çerçevede mahpusların eşyalarının zarar görmesinin, kaybolmalarının, çalınmasının önlenmesi ve bu durumların vuku bulması halinde gerekli incelemenin yapılması İdarenin yükümlülükleri arasındadır. Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi (AİHM) de 3'üncü madde uyarınca devletlerin usule ilişkin soruşturma yükümlülüğü çerçevesinde "etkili bir soruşturma" yürütmeleri gerekliliğini belirtmiştir (*AİHM, Gafgen – Almanya, B.No: 22978/05, K.T: 01.06.2010, para.117*).

14. Kurum İdaresi tarafından gönderilen cevabi yazının ekindeki belgelerden konuya ilişkin koğuştaki diğer mahpusların ifadelerinin alındığı, emanet eşya deposu kayıtlarına ve kantin alışveriş kayıtlarına bakıldığı ve bahsi geçen tespihin burada da olmadığı belirtilmiştir. Yapılan araştırma ve incelemeler tutanak altına alınıp Kurumumuzla da paylaşılmıştır. Ayrıca başvuranın Kuruma ilk girişinde de Kurum personeli tarafından tespihinin kaybedildiğine ilişkin iddiaları üzerine Bolu Cumhuriyet Başsavcılığı tarafından yürütülen ve nihayetinde tespihin bulunup başvurana teslim edildiği soruşturmaya ilişkin belgeler de gönderilmiştir. Bu kapsamda Kurum İdaresinin üzerine düşen usule ilişkin yükümlülüklerini yerine getirdiği, bu sebeple söz konusu iddianın yerinde olmadığı ve "**ihlal olmadığı**" değerlendirilmiştir.

15. Başvuranın Bolu T Tipi Kapalı Ceza İnfaz Kurumu ile ilgili bazı iddiaları; dilekçelerine işlem yapılmadığı, personelin kendisine hakaret ettiği, kötü muamelede bulunduğu ve hakkında temele dayanmayan disiplin cezalarının verildiği şeklindedir. Kurumun cevabi yazısının ekinde sunulan belgelerden başvuranın Kurum İdaresine yönelik dilekçelerine dönüş yapıldığı, Kurum Müdürü ve İkinci Müdür tarafından kendisi ile irtibata geçildiği anlaşılmaktadır. Kurum dışına gönderilen dilekçelerin gönderilme üst yazıları da cevabi yazının ekinde Kurumumuzla paylaşılmıştır. Bu belgeler sonucu dilekçelerine işlem yapılmadığı iddiasının "açıkça dayanaktan yoksun" olması nedeniyle "**kabul edilmez**" olduğu değerlendirilmiştir.

16. Başvuranın, Bolu T Tipi Kapalı Ceza İnfaz Kurumuna diğer iddiası personelin başvurana kötü muamele ve hakarete bulunduğu şeklindedir. Ancak başvuranın iddiası haricinde nesnel değerlendirme yapabilmek herhangi bir veri bulunmamaktadır. Bu kapsamda soyut nitelikteki iddianın incelenebilme şartını taşımadığı ve "**kabul edilmez**" olduğu değerlendirilmiştir.

17. Başvuran, ayrıca kendisi hakkında verilen disiplin cezalarının dayanaksız olduğunu ileri sürmüştür. Başvuran dilekçelerinde disiplin cezalarının somut bir temele dayanmadığını, dayanaksız olduğunu iddia etmişse de bu iddiasını destekleyecek bir argüman veya belge sunmamıştır. AİHM, kötü muamele iddiaların, yeterince açık, güçlü, birbiriyle uyumlu çıkarımlar veya çürütülememiş varsayımlarla desteklenmesini beklemektedir (*AİHM, Bouyid – Belçika, B.No:23380/09, K.T:28.09.2105, para.82*). Başvuran iddialarını destekleyen, bir çıkarım yapılmasını sağlayabilecek veriler sunmamıştır. Söz konusu iddiaların dayandığı bir temel bulunmamaktadır. Başvuranın bu iddiaları hakkında açıkça dayanaksız olduğu gerekçesi ile söz konusu iddiaların "**kabul edilmez**" olduğu değerlendirilmiştir.

18. Başvuranın Bolu T Tipi Kapalı Ceza İnfaz Kurumu hakkındaki bir diğer iddiası ise revire çıkarılmadığı şeklindedir. Muhatap Kurum cevabi yazısında; Kurum revirinde görevli sağlık memurlarının alınan ifadelerinde başvuranın revir ile ilgili bir talebinin olmadığını beyan ettiği, 13.09.2021 tarihinde başvuranın ilk muayenesinin yapılarak Kuruma kabul edildiği, Kuruma kabulünden sonrasında 3 defa daha revir işlemlerinin gerçekleştirildiği

ancak bunların haricinde başvuranın Kurum reviri ya da diş hekimliğine sağlık hizmetlerinden faydalanmak üzere bir başvurusunun bulunmadığını ifade etmiştir. Kurum tarafından gönderilen cevabi yazının ekinde bulunan belgelerden (reçeteler, hastaneye sevk yazıları) başvuranın revire çıktığı, hastaneye sevklerinin yapıldığı anlaşılmıştır. Bu durumda başvuranın revire çıkmadığı yönündeki iddiasının, Kurumu yanılmak isteyen yanlış bir beyan olduğu ve Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumu Kanununun Uygulanmasına İlişkin Usul ve Esaslar Hakkında Yönetmelik'in 4'üncü maddesinin (k) bendi uyarınca "Hakkın kötüye kullanılması niteliğindeki başvurular" kapsamında görülmesi nedeniyle başvuranın bu iddiasının "**kabul edilmez**" olduğu değerlendirilmiştir.

19. Sonuç olarak; ceza infaz kurumundaki tutulma koşulları bir bütün olarak değerlendirilmekle birlikte, yukarıda açıklanan nedenlerle başvurudaki iddialar kapsamında hak ihlaline varan bir uygulama bulunmadığı değerlendirilmektedir. Bu çerçevede, 6701 sayılı Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumu Kanunu'nun 9'uncu maddesinin birinci fıkrasının (i) bendi kapsamında kötü muamele yasağının "**ihlal edilmediği**" kanaatine varılmıştır.

V. KARAR

1. Başvuruda KÖTÜ MUAMELE YASAĞININ İHLAL EDİLMEDİĞİNE,
 2. Kararın taraflara tebliğine ve KAMUOYUNA DUYURULMASINA,
 3. Karara karşı tebliğ tarihinden itibaren 60 gün içerisinde Ankara İdare Mahkemesine başvurulabileceğine,
- 01.12.2022 tarihinde, OY BİRLİĞİYLE, karar verildi.

e-imzalıdır

Av. Harun MERTOĞLU
Daire Başkanı

e-imzalıdır

Dilek ERTÜRK
Üye

e-imzalıdır

Mehmet Emin GENÇ
Üye

e-imzalıdır

Muhammet Ecevit CARTİ
Üye

e-imzalıdır

Ünal SADE
Üye